

Katecheze “Věříme“

Dnešní katechezi bych nazvala něco jako Úvod do víry. Myslím si, že k tomu, abychom mohli skutečně milovat Boha a nějakým způsobem ho následovat, musíme Ho znát. Proč bychom jinak chtěli být křesťané a proč bychom chtěli jít za Ježíšem, když bychom nevěděli, jaký je, k čemu nás vybízí a proč nás k tomu vybízí.

Jistě, naše víra žije v našich srdcích, tam je samozřejmě její místo, ale přece jen nám Bůh dal také rozum, abychom Ho poznávali i tímto způsobem. Nehledě na to, že pokud se nás nějaký člověk zeptá na důvod naší víry, není moc dobré říct jen: Já to tak cítím. Mnohem lepší je říct: Já to tak cítím, ale jsem ochoten s tebou o mnoha věcech diskutovat. Abychom ale něco takového mohli prohlásit, musíme mít nějaké informace, o něž se při diskusi můžeme opřít.

Všichni, kdo jsme se tu dnes sešli, věříme v Boha. Tato víra nás ale spojuje nejen mezi sebou navzájem, ale i s lidmi, které paradoxně často nazýváme „nevěřící“. Tímto označením myslíme spíš ale jen fakt, že mají jinou představu o Bohu než my. Jen málokterého člověka můžeme označit za ateistu – tedy doslova člověka „bez boha“. Říkává se, že tam, kde ubývá víra, nastupuje pověra. Proto také v dnešním světě můžeme vedle víry v Boha tří velkých náboženství – tedy křesťanství, judaismu a islámu – najít širokou škálu dalších vyznání a náboženských či okultních systémů. Známe křesťanské i nekřesťanské sekty, východní filosofické systémy jako buddhismus, taoismus, hinduismus. Ty se ještě dále štěpí na všemožné názorové proudy a školy. Když se podíváme do minulosti a třeba i té nejdávnější, můžeme spatřovat pravěké kultury se svými náboženskými představami.

Pokud hledáme odpověď na otázku, proč je tolik různých duchovních směrů a proč vůbec víra v cosi vyššího existuje a existovala, snadno dojdeme k závěru, že **člověk je bytost náboženská** a nějakou víru k životu prostě potřebuje.

Katechismus katolické církve k tomu říká: „*Touha po Bohu je totiž vepsána do každého lidského srdce, protože člověk je stvořen Bohem a pro Boha; Bůh nepřestává člověka přitahovat k sobě a jen v Bohu člověk nalezne pravdu a štěstí, jež neustále hledá.*“

Ale člověk, jako svobodný tvor, může na toto hluboké životní spojení s Bohem zapomenout nebo ho přímo vědomě odmítnout. Děláme to pokaždé, když nejednáme podle Boží vůle nebo když se k Bohu a naší víře stavíme lhostejně. Naše lhostejnost se může proměnit ve vlažnost a ta nakonec vyústí v úplný nezájem o Boha a víru. Ale Bůh se nevzdá ani tak a pořád nás bude volat, ta touha po štěstí a lásce z lidského srdce prostě nikdy nemůže zmizet. Všichni toužíme být šťastní a všichni toužíme být milováni – to je to, co nám všem vložil Bůh do srdce. Tyhle touhy jsou však jen lidským vyjádřením naší skutečné a nehlubší TOUHY a to je právě touha po Bohu, který nás miluje.

A tak vlastně strávíme celý život hledáním toho, co by nás uspokojilo a co by naši duchovní žízeň uhasilo. A Bůh nám na této cestě pomáhá. Dává nám různé indicie, impulzy a možnosti, abychom Ho skutečně mohli najít.

Cesty, které mohou vést k poznání Boha, dělíme na přirozené a nadpřirozené. Pro ty **přirozené** - rozumové jsou zásadní stvořené věci – tedy svět a člověk. Vždyť kdo se rozhlédne kolem sebe a spatří krásu přírody, kdo si uvědomí velikost vesmíru a všechny jeho doposud ani nepoznané zákonitosti, kdo se setká s lidským smyslem pro krásu a dobro, pro mravní řád, pro lásku, s lidskou touhou po nekonečnu, ten nemůže pochybovat, že tohle všechno musí vycházet ze zdroje, který člověka mnohonásobně převyšuje. Skuteční materialisté, kteří popírají duchovní principy v člověku, tvrdí, že se všechno vyvíjí z hlediska potřeby přežít. Člověk se podle evoluční teorie vyvíjí a přizpůsobuje se podmínkám, stejně tak všichni ostatní tvorové. Proč ale tedy existuje umění? Proč existuje lidský

smysl pro krásu a dobro? Tyhle věci nám v evolučním vývoji nijak nepomáhají, nepotřebujeme k přežití složit krásnou symfonii nebo namalovat obraz.

Takže přirozené poznání je poznání vycházející ze stvořených věcí, ze světa a člověka. Ještě jsem ale zmiňovala jeden druh poznání, a to **nadpřirozené**: Tenhle typ poznání však už předpokládá víru. Abychom totiž nebyli odkázáni jen na poznání skrze rozum, vychází nám Bůh vstříc a zjevuje se nám. Takový typ poznáním tedy nazýváme zjevením. Nemám teď na mysli nějaká soukromá zjevení Panny Marie nebo Ježíše, ale Zjevení s velkým Z. Tedy způsob, kterým se nám Bůh představuje, kterým nám světuje svá tajemství. Tento způsob máme zapsán v Písmu sv.

Katechismus zmiňuje několik **etap tohoto Božího zjevování**. Nejprve se Bůh dává poznat Adamovi a Evě. Touží s nimi žít ve společenství lásky a důvěry. Protože však naši prarodiče pochybili a přerušili onen blízký intimní vztah člověka se Stvořitelem hříchem, hledá Bůh nové cesty, jak lidem pomoci. Uzavírá smlouvu s Noemem, později povolává Abraháma a nakonec uzavírá smlouvu s Mojžíšem a na hoře Sinaj mu předává Desatero Božích přikázání.

Když čteme Starý zákon a rozjímáme o všech těch událostech, můžeme příběh od příběhu, slovo od slova poznávat, jaký Bůh vlastně je. Dozvídáme se jeho jméno, zjišťujeme, že celé své stvoření miluje, že touží po jeho spáse, vidíme, že komunikuje s proroky a zjevuje skrze ně svou vůli. S každou přečtenou stránkou tak můžeme poznávat Boha víc a víc.

Ale je asi jasné, že u Starého zákona nezůstaneme. Posledním a nejúplnějším zjevením Boha je samozřejmě Ježíš Kristus. Autor Listu Židům v úvodu píše: „*Mnohokrát a mnoha způsoby mluvil Bůh v minulosti k našim předkům skrze proroky. V této poslední době však promluvil k nám skrze svého Syna.*“ (Žid 1,1 – 2) Ježíš Kristus, protože je Božím Synem, mohl svého Otce představit nejlépe, nejdokonaleji. Vždyť sám říká „*Kdo zná mě, zná mého Otce*“. Všim, co Ježíš dělal, co říkal, jak mluvil s Otcem...jsme mohli poznávat Boha. Zjevování tak bylo v osobě Kristově završeno, a my už nemůžeme žádné nové veřejné zjevení očekávat.

Existují samozřejmě také tzv. **soukromá zjevení**. Nejčastěji se zjevující osobou je Panna Maria, ale mohou se objevovat i jiní nebešťané – andělé, svatí, samozřejmě i sám Ježíš. Církev soukromá zjevení zkoumá a po důkladném studiu tato zjevení buď uznává nebo odmítá. Podstatné ale je, že tyto jednotlivé vzkazy od světců nikdy nijak nemění, neopravují ani nepřesahují ono původní Kristovo zjevení, jak ho známe z Nového zákona. Slouží pouze k aktualizaci některých pravd víry v dané době.

Takže jsme dospěli k poznání, že Bůh se nám nejdokonaleji zjevil v osobě svého Syna, Ježíše Krista. Jak jsme se ale o tom všem vůbec dozvěděli? Jistě, dneska otevřeme Nový zákon a přečteme si Evangelia. Máme tam podrobně zaznamenáno, jak byl Ježíš počat, jak se narodil v Betlémě, jak uzdravoval nemocné, odpouštěl hříchy, vyvolil apoštoly a nakonec zemřel na kříži a vstal z mrtvých. Jak se to ale do těch evangelií dostalo? Jak se vůbec radostná zpráva dostala k uším tolika posluchačů, když samotné texty evangelií byly sepsány až desítky let po Zmrtvýchvstání Ježíše? Sám Kristus nic nenapsal, dokonce k tomu nevybízeli ani apoštoly. Poslal je hlásat a křtít, nikoli sepsovat příběhy.

Má se za to, že písemně zaznamenaným evangeliím předcházelo ústní podání. Toto předávání Božího zjevení se nazývá **Tradice**. To je pro katolického křesťana důležitý pojem. Posvátná Tradice totiž v církvi pokračuje až do dnešních dnů. Ti, kteří hlásali Boží slovo v rané církvi – tedy apoštolové – si vyvolili své nástupce – biskupy, a postoupili jim své učitelské místo. Díky této apoštolské posloupnosti tak můžeme mít jistotu, že pokračuje také tradování Božího zjevení v celé jeho plnosti.

Povím vám jeden příklad, který problematiku Posvátné tradice, vystihuje. Možná víte, že v naší církvi máme jedno relativně nedávno vyhlášené dogma – a to o **Neposkvrněném početí Panny Marie**. Vyhlásil ho v roce 1854 papež Pius IX. a k věření se v něm předkládá, že Panna Maria byla při svém vlastním početí uchráněna dědičného hříchu. To v praxi znamená, že Maria nikdy neměla touhu hřešit a také nikdy nezhřešila. Protestantské církve vycházející pouze z Písma sv. tuhle víru s námi katolíky nesdílí. Je to docela logické, protože kdybyste hledali potvrzení tohoto dogmatu v Bibli, naleznete tam jen nepatrnou zmínku, která není zrovna nejprůkaznější. Jak si tedy mohl papež někdy v polovině 19. století jen tak svévolně vymyslet nějakou novou pravdu víry?

Nebylo to svévolné? Nebyl to náhlý nápad, jak okořenit katolickou dogmatiku! Víra, že Panna Maria byla počata bez dědičného hříchu, se vine právě prostřednictvím Tradice celá staletí. Jednoduše řečeno: v Neposkvrněné početí věřili lidé už ve starověku, středověku i novověku. Ale trvalo bezmála dvě tisíciletí, než toto přesvědčení Božího lidu bylo papežem Piem kodifikováno a vyhlášeno za dogma naší víry.

Není tedy podstatné, jestli je nebo není zmínka v Novém zákoně průkazná či nikoli, důležité je, že se víra v Neposkvrněné početí uchovala v Posvátné tradici po celá staletí. Dá se tedy předpokládat, že v Pannu Marii uchráněnou dědičného hříchu věřili naši předci už před dvěma tisíciletími.

Písmo sv. a Posvátná tradice tedy mají pro katolickou církev stejnou autoritu.

Bůh se nám tedy zjevuje nejen v Písmu, ale i v Tradici, kterou učitelský úřad církve pečlivě studuje a vykládá. A člověk, jako Boží tvor, může na toto zjevení **odpovědět svou vírou**. Bůh dává každému z nás svou milost, díky níž můžeme prohlásit: Ano, věřím tomu, co je zapsáno v Písmu sv., věřím tomu, co mi předkládá církev, věřím tomu, čemu věřili mí rodiče a prarodiče, popřípadě kdokoli jiný, kdo mi víru předal. Ano, je to milost, která však zcela respektuje lidskou svobodu. Člověk se proto může rozhodnout, zda bude či nebude věřit. Hledat argumenty pro víru je nesmysl, i když je samozřejmě spousta věcí, které se dají logicky vysvětlit a obhájit, ale nakonec stejně vždycky dojdeme k bodu, kdy bude potřeba učinit rozhodnutí a říct: Věřím nebo nevěřím.